

1912. február 11.

ítelt fejenkint, mert egy Pirkner-zászlót eltértek.

A szolgabírók rágalmazás miatt bűnvádi följelentést tettek a cikkíró ellen. Az ügyet szombaton tárgyalta a szegedi esküdtbíró-ság. Hell Károly azzal védekezett, hogy közérdekből írta a cikket és kérte a valódiság bizonyítását. Az ügyész ellenezte Hell kérelmét. A bíróság részben helyt adott a bizonyítás kiegészítésének és elnapolta a tárgyalást.

Szeged a tudományért.

— Nyílt levél Lázár György polgármesterhez. —

(Saját tudósítónktól.) A Társadalomtudományi Társaság legutóbbi ülésén Rubin László tartott előadást a vallás fejlődéséről. Az előadásról egyesek úgy informáltak Lázár György dr. polgármestert, hogy annak következtében megvonta a közgyűlés nagytermét a Társadalomtudományi Társaság előadásaitól. A társaság nem tudott ebben megnyugodni és most a következő nyílt levélben akarja rábírní a polgármestert arra, hogy rendelkezését visszavonja:

Polgármester ur! A Szegedi Társadalomtudományi Társaság, mely évek óta jelentős munkát végez a város közönségének modern szellemű tudományos kiképzésével, már számtalan emelkedett színvonalú előadást rendezett a székepület közgyűlési termében, mely ülohelyeinek célszerű berendezésével a város egyetlen előadó terme. Ez előadások mindannyiszor a társadalom legintelligensebb elemeit gyönyörködtették és közszükségletet elégítettek ki az egyetemreváró Szegeden, hol egyébként a tudomány művelésének legszerényebb jeleit is lámpával kell keresni. Annál meglepőbb volt tehát, hogy midőn társaságunk vezetősége a legközelebbi előadások napját óhajtotta bejelenteni, a város polgármesterének elhatározásából arra a tapasztalatra kellett jutnia, hogy a székepület a jövőben határozottan és végképen zárva marad a Társadalomtudományi Társaság előtt.

Zárva marad pedig abból az egyszerű okból, mert a közgyűlési terem felett való rendelkezés a polgármester diszkrecionális jogai közé tartozik s mert Szeged polgármestere ezt a jogát oly sajátságosan fogja fel, mintha a közgyűlési teremben az ő saját egyéni izlésének, vagy külön tudományos felfogásának megfelelő előadást lenne szabad tartani. Mi tehát kénytelenek vagyunk a tévedésben levő polgármestertől a jobban értesült polgármesterhez felebbezni és hivatkozva nyitott könyvként feltárva álló eddigi munkásságunkra, bátrak vagyunk őt arra figyelmeztetni, hogy a közgyűlési terem nem egy társaságnak vagy előadónak szokás átengedni, hanem az adófizető polgárok egy jelentékeny tömegének, mely az előadás alkalmával a terem megtölti s mely a nép filléreiből emelt, saját középülete termeiben igazán nem szerénytelenség nélkül érzi magát otthonosabban, mint az általa megválasztott és oda beültetett bármelyik tisztviselője.

Ismerjük a megtagadás szubjektív indokait. Polgármester ur tetszését nem nyerte meg az az előadás, melyet Rubin László tartott a vallás fejlődéséről, amelyet egyébiránt a nemtetszését nyilvánító polgármester ur meg sem hallgatott. A városháza tornyán azonban sem kereszt, sem kakas, sem kettős háromszög nem diszeleg, ez egy sokvallású város társadalmának középülete és ez a társadalom ma, amikor vallási kérdések bevonultak a politikába, mind nagyobb érdeklődéssel fordul a vallási kérdések társadalomtudományi megvilágítása felé. Nem tudjuk megérteni, hogy mikor a budapesti új városháza nagytermében sorozatos filippikák hangzanak el a szerzetes rendek ellen és a régi országházán valóságos hitvitákat rendeznek középkori

mintára, miért ne volna megengedhető egy tisztán tudományos és történeti előadás az összes vallások fejlődéséről, ma, a leglelkismereti szabadság korában, mikor a tanulás és tanítás szabadságát egyetemeken hirdetik? Az egyetemreváró Szeged fog majd gátat vetni a szabad tudományosságnak, mely ameken is számtalan ponton beleütközik a hagyományos közönybe és korlátoltságba, az ő magyar lustaságba és nemtörődömségbe?

A Társadalomtudományi Társaság eddigi tevékenysége tisztán áll a közönség előtt. Ez a társaság hívta meg Forelt, a modern eszmék világhírű apostolát, Pikler Gyulát, Jászi Oskárt, Madzsar Józsefet, Harkányi Edét, Fülöp Zsigmondot, Wildner Ödönt, Szende Pált, Zsigány Zoltánt, Vámbéri Rusztemet, Rác Gyulát és a progresszív tudományos világnak minden jelentős képviselőjét, akiknek munkássága iránt az egész mai Magyarország érdeklődik. Társaságunk szabad iskolája a tudományos kérdésnek egész légióját vetette fel. Legközelebbi előadásai, melyektől a közgyűlési terem megvonatott, a következő címeiken lett volna megtartandó: „A tudóvész leküzdése“, „A táplálkozás szociális reformja“ és Broda dr.-nak, a párisi egyetem tanárának előadása. Kérdjük az elfogulatlan szemlélőt: hol van ebben az évtizedes munkásságban a lázításnak, az anarchizmusnak, az állam elleni tendenciának halvány nyoma és ha nincs, honnan veszi Szeged polgármestere a jogosultságot, hogy az általa bürokratikus önkénnyel dirigált Dugonics-Társaság novelláin kívül egyéb szellemi szórakozás nyújtását egyenesen lehetetlenné tegye, mert az ő egyéni izlése nem kíván belemerülni a vallások filozófiai fejlődésének vizsgálatába?

A Társadalomtudományi Társaság igenis progresszív elveket vall a tudományban, mint ahogyan progresszív ma az egész magyar társadalom. Akinek ezek az elvek nem tetszenek, az nem fogja meghallgatni az előadásainkat, hanem elmegy Bus Jakab páter lelki gyakorlataira, vagy Prohászka Ottokár hit-szónoklataira. A társadalom az egyének izlése és tanultsága szerint rétegeződik el a közéletben, de a város autonómiájában nincs benne az, hogy középületeiben csak olyan szellemet tűrhet meg, mely egy valakinek — a polgármesternek — tudományos és vallási meggyőződésével egyezik. A város, a városháza, a törvényhatóság tisztviselői és feje: mind a társadalom érdekeiért vannak és mi ennek a társadalomnak nevében zörgetjük a városháza kapuját!

Polgármester ur! Ki fog Szegednek egyetemet adni, ha ebben a városban hajléktalanok lesz az a tudomány is, mely egyéb támogatás híján eddig is lelkes magánemberek privát szorgalmából s a közönség érdeklődéséből táplálkozott?

A Szegedi Társadalomtudományi Társaság választmánya.

Hisszük, hogy a liberális gondolkodásáról ismert polgármester meg fogja találni a megoldás helyes módját és így az ügy minden vihar nélkül fog elsimulni.

A király Budapesten. A Neue Freie Presse szombat reggeli száma azt írja, hogy a király márciusban Magyarországra jön és hosszabb időt fog tölteni Budapesten és Gödöllőn. Ő felsége már régebben készült erre, azonban egészségi állapota és a kedvezőtlen időjárás mindeddig útját állották annak, hogy Schönbrunnból eltávozhassék. A budapesti ut csak akkor fog megtörténni, ha az időjárás kedvező lesz és a király egészségi állapota megengedi az utazást.

Milliomos cigányok Szegeden.

(Rémület az éjjeli mulatóban. — Lesben a detektívek. — Humoros telefonbeszélgetés. — Cigányország a Sárkány-féle korcsmában.)

(Saját tudósítónktól.) Pénteken éjjel hatalmas esengetyüsző verte fel félálmból a szegedi rendőrség ügyeletes tisztjét. Schaffer ügyeletes a telefonhoz rohant és a rövid konvencionális bevezetés után mosolyogva hallgatta végig az ismeretlen hölgy rémesét.

— Rendőrtiszt ur kérem, legyen szives azonnal segítséget küldeni a Szekler-féle mulatóba, mert mindannyiunk élete veszélyben van. Tegnap délután öt óra felé itt járt nálunk tíz nagyszakállas cigányember és a tulajdonosnőt kereste, miután az aludt, a gazdasszony kérdezte tőlük, hogy mit akarnak? Azok azt mondták, hogy nem akarnak semmit, csak az asszonyt akarják látni. Mi erre letagadtuk, hogy itthon van az asszony. A cigányok dühbe jöttek, cigányul beszélgettek és fenyegettek bennünket. Magyarul csak ennyit mondtak: *No megálljatok, majd három órákor lesz nektek.* Most három órára várjuk a gyilkos támadást. Kérünk azonnal segítséget.

Az ügyeletes nevetett ugyan a rémmesén, de azért megkérdezte:

- Milyenek voltak a cigányok?
- Nagy, szakállas emberek voltak.
- Más ismertetőjelük nem volt?
- De igen.
- Micsoda?
- Hatalmas ezüst gombok voltak a mellényükön.

A rendőrtisztviselő már körülbelül tisztán látta a helyzetet, de azért kiküldött két detektívet az éjjeli mulatóba. Elmult két óra, a nagymutató sietve ugrált a tizenkettes felé, de semmi nesz. A cigányok, úgy látszik, megfeledeztek az ominózus három órától. Négy óra lehetett, mikor a detektívek elhagyták a mulatót.

Pedig jórészt igaz volt az a rémmese, amit a titokzatos hölgyike telefonon leadott a rendőrtisztviselőnek. A mulatóban tegnap délután tényleg jártak cigányok. De eszükágában sem volt gyilkosságra vagy rablásra gondolni. Ők a tulajdonosnőt keresték, mert azt remélték, hogy attól kapnak valami munkát. Üst megrendelést vagy üstforrasztást. A tulajdonképeni rémmese a mulató hölgyeinek eleven fantáziájában termett.

Mikor a detektívek elmentek, újra félelem uralkodott a mulatóban. Minden ajtónyitást halásápadtan fogadtak a hölgyek. Végre is Szekler József, a tulajdonos remek zsidóhumorral a következőket telefonálta a rendőrségre:

- Kérünk segítséget, mert nagy a baj.
- Ott vannak a cigányok?
- Nincsenek.
- Hát akkor mit akar?

Biztos ur, erről a beszélgetésről eszembe jutott egy régi igazság. Mikor katona voltam, egy katonatársam maródit jelentett. Az ezredorvos azt mondta, beteg, a kapitány azt mondta: szimulál a kutya, nem hiszem el neki, hogy beteg. A katona kimasirozott, harmadnapra meghalt. A kapitány csak ennyit mondott:

— Na, most már legalább elhiszem, hogy beteg volt a kutya.

— Mit akar ezzel a viccel?